

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเสนอเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
 - 1.1 ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทาง
 - 1.2 ทฤษฎีสัมประสิทธิ์เส้นทาง
 - 1.3 การสร้างแผนภาพหรือรูปแบบแสดงอิทธิพลทางทฤษฎี
 - 1.4 การสร้างสมการโครงสร้าง
2. หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 2.1 หลักการ
 - 2.2 จุดหมาย
 - 2.3 เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 - 3.1 ความหมายของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 - 3.2 พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 - 3.3 การวัดและประเมินคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
4. ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 - 4.1 แรงจูงใจในการเรียน
 - 4.2 การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
 - 4.3 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
 - 4.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. สรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาที่มีผลต่อตัวแปรตาม นักวิจัยต้องค้นหาว่าตัวแปรตามที่กำลังศึกษาอยู่นั้นเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระใดบ้าง ตัวแปรอิสระเหล่านี้ มีอิทธิพลทำให้เกิดผลในตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ความสำคัญของการวิเคราะห์สาเหตุไม่ใช่อยู่ที่การค้นพบตัวแปรเหตุ หากแต่อยู่ที่วิธีการที่จะสร้างรูปแบบเพื่ออธิบายสาเหตุของปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะต้องอาศัยความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ตนได้ศึกษาวิเคราะห์มาแล้วนั้นมาพิจารณาแล้วตั้งสมมติฐานด้วยการสร้างแผนภูมิ (Diagram) แสดงเหตุที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ตนกำลังสำรวจวิจัยอยู่

การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทางเป็นเทคนิคที่ไรท์ (Sewall Wright) เป็นผู้คิดขึ้น เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัว ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Commonality Analysis) หรือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัล (Canonical Correlation) ล้วนแต่เป็นการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์แบบธรรมชาติระหว่างตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ไม่ได้ยืนยันหรือสนับสนุนความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผลก็คือการยืนยันหรือสนับสนุนว่า ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวใดเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนหรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุอื่นในการทำให้เกิด ความแปรปรวนในตัวแปรตามหรือเป็นไปทั้งสองทาง ความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ที่ช่วยให้เกิดความกระจ่างชัดเจนได้มากขึ้นเพื่อให้ทราบความรู้ในลักษณะดังกล่าว ไรท์ จึงคิดเทคนิคของ การวิเคราะห์สาเหตุที่เรียกว่า Path Analysis ขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2547 : 181)

1. ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทาง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2537 : 40) กล่าวว่า การวิเคราะห์เส้นทางเป็นวิธีการประยุกต์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณตามพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีให้ทราบว่าตัวแปรซึ่งเป็นเหตุมีอิทธิพลต่อตัวแปรที่เป็นผล ในลักษณะใดอิทธิพลแต่ละประเภทมีปริมาณและทิศทางอย่างไร และเพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความสัมพันธ์ตามทฤษฎี

บุญชม ศรีสะอาด (2547 : 131) กล่าวว่า การวิเคราะห์สาเหตุ หรือการวิเคราะห์เส้นทางเป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรตามหรือแปรผล โดยอาศัยการวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นพื้นฐานในการหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาใช้ในการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่ออธิบายสาเหตุของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในเชิงเหตุเชิงผล

จากแนวคิดที่นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เส้นทางดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์เส้นทางมีลักษณะใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

1. เป็นเทคนิคทางสถิติที่อาศัยการประยุกต์การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

2. เป็นการศึกษาขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุที่มีต่อตัวแปรผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนี้ สามารถนำมาเขียนอธิบายได้ ด้วยรูปแบบจำลองหรือโมเดลและสมการสร้างตามรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้น

2. ทฤษฎีสัมประสิทธิ์เส้นทาง

รูปแบบแสดงอิทธิพลทางทฤษฎี ผู้วิจัยสามารถแยกค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรในรูปแบบ ออกเป็นผลรวมของพารามิเตอร์ตามทฤษฎีสัมประสิทธิ์เส้นทางได้โดยที่สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวในโมเดลมีค่าเท่ากับผลบวกของอิทธิพลทางตรง (Direct Effect : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect : IE) ความสัมพันธ์เทียม (Spurious Relationship : SR) และอิทธิพลร่วม (Joint Effect : JE) ที่ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นอิทธิพลแบบใด ดังสมการต่อไปนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 188)

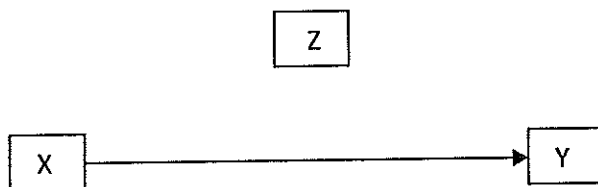
$$r = DE + IE + SR + JE$$

ในการวิเคราะห์เส้นทาง ผู้วิจัยประมาณค่าอิทธิพลทางตรงได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ในสมการถดถอยตามสมการโครงสร้างของรูปแบบ แล้วนำค่าอิทธิพลทางตรงนั้นมาประมาณค่าอิทธิพลทางอ้อม ส่วนอิทธิพลร่วมและอิทธิพลเทียมหาได้จากการหาผลคูณของอิทธิพลทางตรงตามลูกศร ในรูปแบบ แต่ในการวิเคราะห์เส้นทางนั้นเพียงแต่ประมาณค่าสหสัมพันธ์จากอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมเท่านั้น ไม่รวมความสัมพันธ์เทียมและอิทธิพลร่วมเพราะถ้ารูปแบบแสดงอิทธิพลมีความตรงและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลจริง ค่าความสัมพันธ์เทียมและอิทธิพลร่วมควรจะเป็นศูนย์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537 : 182) ดังนั้นค่าสหสัมพันธ์จึงสามารถประมาณค่าจากผลบวกของอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมเพียงสองส่วนเท่านั้น จึงสามารถเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$r = DE + IE$$

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบของความสัมพันธ์ ดังนี้

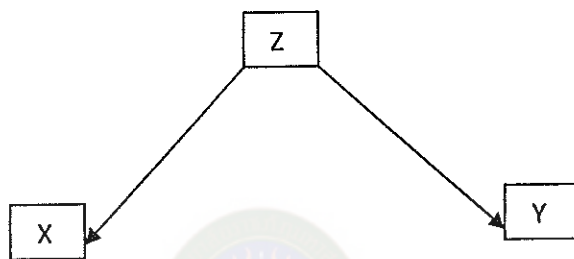
1. ความสัมพันธ์แท้จริง (True Correlation) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยที่ตัวแปรทั้งสองไม่มีตัวแปรอื่นมาเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ลักษณะความสัมพันธ์แท้จริง

จากแผนภาพที่ 2 แสดงว่า ตัวแปร X มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์อย่างแท้จริงต่อตัวแปร Y โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าเท่ากับสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรทั้งสองเมื่อควบคุมตัวแปร Z มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสอง

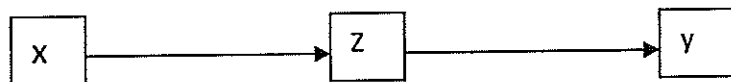
2. ความสัมพันธ์เทียม (Spurious Relationship) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองตัวโดยที่ตัวแปรทั้งสองตัวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่เป็นตัวเดียวกัน ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ลักษณะความสัมพันธ์เทียม

จากแผนภาพที่ 3 แสดงว่าตัวแปร X ไม่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่อตัวแปร Y แต่ทั้งตัวแปร X และตัวแปร Y ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากตัวแปร Z ดังนั้นเราจึงเรียกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y ว่าความสัมพันธ์เทียม

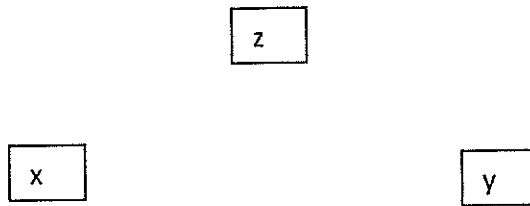
3. ความสัมพันธ์ที่เกิดจากอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง (Intervening Variable) เป็นความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว โดยมีตัวแปรอื่นมาเชื่อมความสัมพันธ์ ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดจากอิทธิพลส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง

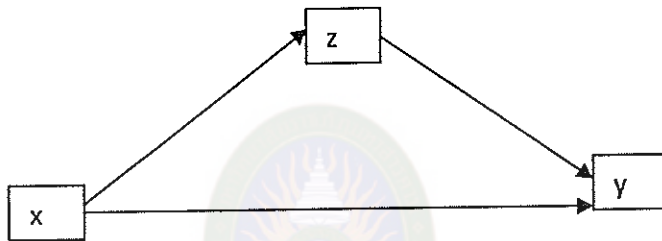
จากแผนภาพที่ 4 จากตัวแปร X มีอิทธิพลต่อตัวแปร Y โดยผ่านไปที่ตัวแปร Z ก่อน เราเรียกความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ว่า ความสัมพันธ์ส่งผ่านตัวแปรคั่นกลาง

4. การไม่มีความสัมพันธ์ (No Correlation) หมายถึงการที่ตัวแปร 2 ตัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าเป็นศูนย์หรือเข้าใกล้ศูนย์ ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 ลักษณะการไม่มีความสัมพันธ์

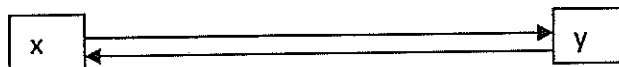
5. ความสัมพันธ์มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct Effect and Indirect Effect) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและอิทธิพลโดยตรงต่อตัวแปรผล นอกจากนี้ตัวแปรเหตุยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรผลโดยส่งผ่านตัวแปรอื่น ซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม

จากแผนภาพที่ 6 แสดงว่า ตัวแปร X มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปร Y และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปร Y โดยส่งผ่านตัวแปร Z

6. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลย้อนกลับ (Reciprocal Causal Relationship) คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว ที่ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 7

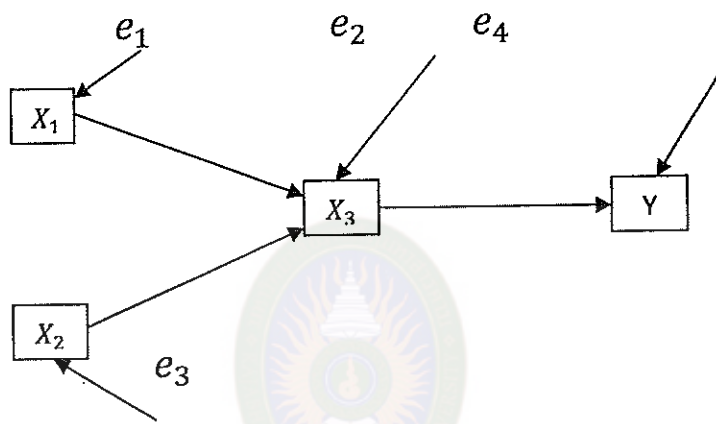

แผนภาพที่ 7 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลย้อนกลับ

จากแผนภาพที่ 7 แสดงว่าตัวแปร X มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปร Y และตัวแปร Y มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปร X

จากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลนั้น สามารถจำแนกตัวแปรได้ 3 ประเภท คือ

1. ตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) เป็นตัวแปรแรกเริ่มของแบบจำลอง ซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นนอกจากแบบจำลอง
2. ตัวแปรภายใน (Endogenous Variables) เป็นตัวแปรที่เป็นผลของตัวแปรที่อยู่ในรูปแบบ
3. ตัวแปรส่วนที่เหลือ (Residual Variables : e) เป็นตัวแปรที่ไม่อยู่ในรูปแบบแต่อาจมีอิทธิพลต่อตัวแปรที่อยู่ในรูปแบบที่สร้างขึ้นได้ ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรภายใน

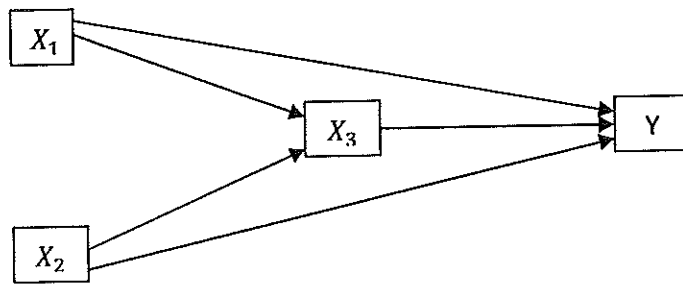
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากแผนภาพที่ 8 จะเห็นได้ว่าตัวแปร X_1 , X_2 เป็นตัวแปรภายนอก X_3 , Y เป็นตัวแปรภายใน โดย Y เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตัวแปรภายในท้ายสุด และ e_i เป็นตัวแปรส่วนที่เหลือ

3. การสร้างแผนภาพหรือรูปแบบแสดงอิทธิพลทางทฤษฎี

ในการวิเคราะห์เส้นทางเชิงเหตุและผลของตัวแปรต่าง ๆ สามารถแสดงได้รูปแบบแสดงอิทธิพล ซึ่งเป็นรูปแบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎี เพื่อใช้อธิบายเชิงเหตุและผล วิธีการสร้างรูปแบบแสดงอิทธิพลตามทฤษฎี แบ่งได้ 2 ขั้นตอน ได้แก่

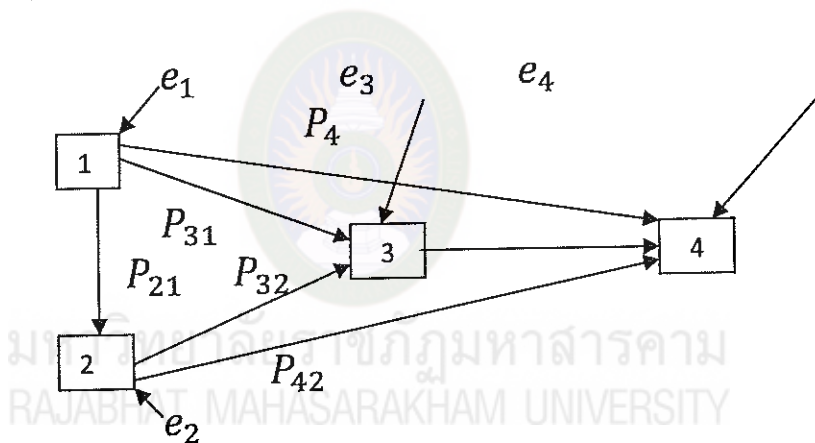
1. ศึกษาทฤษฎีงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือปรากฏการณ์ที่จะทำการวิจัย
2. จัดลำดับตัวแปรว่าตัวแปรใดเป็นสาเหตุของตัวแปรใด แล้วกำหนดเป็นรูปแบบหรือแผนภาพการจัดลำดับตัวแปรในรูปแบบหรือแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะต้องจัดจากซ้ายไปขวา โดยตัวแปรที่อยู่ทางขวาเป็นตัวแปรที่ถูกกระทบโดยตัวแปรอื่น ๆ ที่อยู่ทางซ้ายตัวแปรที่ถูกกระทบนี้ คือตัวแปรตามหรือตัวแปรผลที่จะนำไปเขียนในสมการโครงสร้างซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 แบบจำลองเส้นทางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4. การสร้างสมการโครงสร้าง

การวิเคราะห์เส้นทางเป็นการวิเคราะห์ที่อาศัยการวิเคราะห์การถดถอยเป็นพื้นฐาน ดังนั้นการวิเคราะห์เส้นทางจึงต้องมีสมการเข้ามาเกี่ยวข้อง เรียกสมการนั้นว่า สมการโครงสร้าง (Structural Equations) ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 ขนาดสัมประสิทธิ์เส้นทาง (P_{ji}) ของตัวแปรที่เป็นสาเหตุต่อตัวแปรที่เป็นผล

หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้เป็นเพียงกรอบและทิศทาง ครูผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจ หลักการ แนวคิด และเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดจึงจะสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และนำพาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งหลักการ แนวคิดและเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ควรรู้ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

1. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จะเห็นว่าหลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ชุมชน สังคมและผู้เรียน

3. เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้

สืบเนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-base Curriculum) เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร จึงเน้นไปที่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และนำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ คือ เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และปฏิบัติได้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัด คือ การระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับนำไปกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3)

3.1.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ได้ระบุความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติและค่านิยมไว้ การพิจารณาและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่ระบุคุณภาพของผู้เรียน “ผู้เรียนรู้อะไรและทำอะไรได้” จะทำให้เข้าใจและมีความชัดเจนก่อนออกแบบการเรียนรู้

3.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 5 ประการ ดังนี้

3.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3.2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

3.3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

3.3.2 ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

3.3.3 มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

3.3.4 ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.3.5 อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานด้วยความเพียรพยายาม อุตุน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

3.3.7 รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.3.8 มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

การศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน จะทำให้ทราบความหมาย ความสำคัญ คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานที่เอื้อต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดจน ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา การวัดและประเมินคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2530 : 42-43) ให้ความหมายว่าการใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง ใฝ่รู้ความจริง ต้องการเข้าถึงความจริง ความจริงแท้ เมื่อพิจารณาหรือประสบ สถานการณ์ใด ก็อยากรู้ซึ่งถึงสิ่งนั้นว่าเป็นอย่างไร คืออะไร มีเหตุปัจจัยเป็นอย่างไร มีคุณโทษ อย่างไร วิเคราะห์ออกไป อยากรู้ความจริงให้เข้าถึงความจริงแท้ อย่างนี้จึงเรียกว่า การใฝ่รู้ ซึ่งเป็นความหมายตามแนวพุทธ สำหรับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ซึ่งไอน์สไตน์ เรียกว่า Loving Interest in the Object and a Desire for Truth and Understanding ก็คือ ความสนใจใฝ่รัก ในสิ่งนั้น ๆ และความปรารถนาต่อสัจธรรมและปัญญา คือความใฝ่รู้อย่างแท้จริงที่จะเข้าไปถึงความจริง สรุปลักษณะความหมายของการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามแนวพุทธตามแนววิทยาศาสตร์ มีความหมายเหมือนกัน คือเป็นความอยากรู้อยากทำ หรือใฝ่รู้และใฝ่ดีเป็นแรงจูงใจอย่างเดียวกัน

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2533 : 51) กล่าวว่า พหุสูต หรือผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง ความเป็นผู้ฉลาดรู้ คือ เป็นผู้ที่มีใจเลือกเรียนในสิ่งที่ควรรู้ เป็นผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานาน ได้ยิน ได้ฟังมานาน และเป็นคนช่างสังเกต ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นต้นทางแห่งปัญญา ทำให้เกิดความรู้ สำหรับบริหารงานชีวิตและเป็นกุญแจไขไปสู่ความสุข ลาภ ยศ สรรเสริญ เจริญ และทุกสิ่งที่เราปรารถนา

กรมวิชาการ (2539 : 9) การใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง การแสดงความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม การแสดงออกถึงการใฝ่รู้ใฝ่เรียนนั้น สังเกตได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น การซักถาม การแสดงความคิดเห็น การชอบอ่านหนังสือ เป็นต้น ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การแสวงหาความรู้ จากการฟัง การถาม การอ่าน การคิด การเขียน การดู และการปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 13) ความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึง ความกระตือรือร้น สนใจ ใฝ่คิดค้น เสาะแสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ ความสามารถในการจำแนก เปรียบเทียบและวิเคราะห์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งยังเป็น สิ่งที่คุณควรแสวงหา เพื่ออำนวยความสะดวกให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่สะดวก ปลอดภัย และมีความสุข

สรุปได้ว่า คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Mastery) หมายถึง คุณลักษณะทางด้านจิตใจ ของผู้เรียนที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ความตั้งใจ กล้าคิด ความเพียรพยายาม และการใช้เหตุผลในการแสวงหาความรู้ การเรียน และในการทำสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งสามารถศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีผู้กล่าวถึงพฤติกรรม บ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 14) กล่าวถึงพฤติกรรมบ่งชี้ ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไว้ดังนี้

1. มีความชอบ ชื่นชมและการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
2. มีความใฝ่ฝันและจินตนาการ
3. มีการแสวงหาแนวทางใหม่
4. มีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น
5. มีความตั้งใจ การเอาใจใส่ทำให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ
6. มีความกล้า การริเริ่มและการตัดสินใจ
7. มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่น บากบั่น มีความสงบ มีสมาธิ ในการทำ

สิ่งต่าง ๆ ไม่ย่อท้อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 37) กล่าวถึง พฤติกรรมบ่งชี้ ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนี้

1. มีนิสัยรักการอ่าน
2. มีความกระตือรือร้น
3. กล้าแสดงความคิดเห็น
4. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
5. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542 : 3) กล่าวถึง พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนและสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ
2. กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น
3. ตั้งใจ เอาใจใส่ ทำให้ดีอยู่เสมอ

4. ริเริ่ม กล้าแสดงออกและตัดสินใจ

พระราชวรมุณี (ประยูรย์ ปยุตโต. 2530 ข : 43 - 45) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามแนววิธิบาท 4 ดังนี้

1. สร้างความพึงพอใจ (ฉันทะ) หมายถึง เป็นผู้ที่มีความต้องการจะกระทำหรือใฝ่ใจรักที่จะกระทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป
 2. ใช้ความเพียรพยายาม (วิริยะ) หมายถึง เป็นผู้มีความขยัน ความพยายาม ความเข้มแข็ง ความอดทน การเอาธุระใส่ใจต่องานที่รับผิดชอบไม่เกียจคร้าน
 3. ความมีสติตั้งมั่น (จิตตะ) หมายถึง เป็นผู้มีความคิด ความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ตนทำ ทำสิ่งนั้นด้วยความคิด มีจิตใจจดจ่อ ไม่ฟุ้งซ่านล่องลอย ไม่ขาดสติปั้าเป้อ
 4. หมั่นไตร่ตรองด้วยเหตุผล (วิมังสา) หมายถึง เป็นผู้มีปัญญาพิจารณาไตร่ตรองครุ่นคิด ไคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่องในสิ่งที่ทำ รู้จักวางแผนคิดค้นทดลองจนหาวิธีปรับปรุงแก้ไข เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง การรู้จักช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อตนเอง และการรู้จักเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) อันจะนำมาซึ่งการรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน รู้จักให้ตลอดจนเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน
- พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2533 : 52-53) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือพหุสูตร มีลักษณะดังนี้

1. ความตั้งใจ คือ มีนิสัยชอบฟัง ชอบอ่าน ชอบค้นคว้า
2. ความตั้งใจจำ คือ มีความจำดีรู้จักจับสาระสำคัญจับหลักให้ได้แล้วจำให้

แม่นยำ

3. ความตั้งใจท่อง คือ ต้องฝึกท่องให้คล่องปาก ท่องให้ขึ้นใจ จำได้คล่องแคล่วชัดเจน ไม่ต้องพลิกตำรา โดยเฉพาะพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นความจริงแท้แน่นอน และไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนวิชาการทางโลกยังมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เพราะยังไม่มีใครรู้จริง จึงควรท่องเฉพาะที่สำคัญและหมั่นคิดหาเหตุผลด้วย

4. ความตั้งใจขบคิด คือ ใส่ใจนึกคิด ตรึกตรองหาเหตุผลให้เข้าใจตลอดพิจารณาให้เจนจบ นึกถึงครั้งใดก็เข้าใจโปร่งหมด

5. ความแทงตลอดด้วยปัญญา คือ เข้าใจแจ่มแจ้งทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ความรู้กับใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สุภาพร มากแจ้ง (2544 : 7-14) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามแนวพระราชจริยวัตร และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ไว้ดังนี้

1. มีความอยากรู้
2. มีความตั้งใจจริง มุ่งมั่นที่จะรู้
3. มีความรักเรียน
4. มีเหตุผล
5. ความคิดริเริ่ม

6. การฝึกฝนค้นคว้า
7. รักการอ่าน
8. ความขยันหมั่นเพียร

John W. Brubacher, Charles W. Case and Timethy G. Rogan (1994 : 39-42) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมบ่งชี้ ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่สำคัญ มีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องมีเหตุผล
2. มีความอยากรู้อยากเห็น
3. มีแรงจูงใจ
4. ชอบศึกษาหาความรู้
5. ชอบความท้าทาย

จากพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน อาจสรุปเป็นพฤติกรรมบ่งชี้โดยรวม ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ (Esteem) หมายถึง การที่ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้ เห็นประโยชน์ของการเรียนและกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียน ทั้งในโรงเรียนและชุมชนรวมทั้งการนำข้อคิดที่ดีของบุคคลรอบข้างมาใช้ในการแสวงหาความรู้ของตน
2. ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการเรียนและเรื่องส่วนตัว มีความตื่นตัวในการค้นหาความรู้ตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ความตั้งใจ (Attention) หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย
4. การกล้าคิดริเริ่ม (Creation) หมายถึง การที่ผู้เรียนนำเสนอแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียน การทำงาน ตลอดจนกล้านำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. ความเพียรพยายาม (Effort) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ย่อท้อ ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จ
6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self - Searching) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
7. การมีเหตุผล (Reasoning) หมายถึง การที่ผู้เรียนใช้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในการสนับสนุนการตัดสินใจหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัวอย่างสมเหตุสมผล

3. การวัดและประเมินคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

การวัดคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของตัวผู้เรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีนักวิชาการการศึกษาได้กล่าวถึงการวัดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนไว้ได้หลายแนวทางดังนี้

น้อยทิพย์ ลิมยิ่งเจริญ (2547 : 8) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาควมมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อกลุ่ม และความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดคือแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 68) ได้เสนอแบบสรุปผลการประเมินคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้ครูและผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามให้ผู้ประเมินใส่ตัวเลขระดับที่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ถูกประเมินตามความเป็นจริง แบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ระดับ 3 ปฏิบัติเป็นประจำให้ผู้ประเมินทำการประเมินซ้ำ 3 ครั้งแล้วดูผลสรุปจากการประเมิน

นิภา วงษ์สุรภินันท์ (2548 : 60) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โดยคุณลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก โดยวัดในด้านการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ด้านความอยากรู้อยากเห็น ด้านความตั้งใจอย่างมีสติ ด้านกล้าคิดริเริ่ม ด้านความเพียรพยายาม ด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านการมีเหตุผล โดยเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 คะแนน คือ ถ้าเลือกตอบในตัวเลือกที่มีคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูง ให้ 3 คะแนน ถ้าเลือกตอบในตัวเลือกที่มีคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนปานกลางให้ 2 คะแนน คือถ้าเลือกตอบในตัวเลือกที่มีคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนต่ำให้ 1 คะแนน

จากการศึกษาการวัดคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผู้วิจัยมีความสนใจการวัดคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยใช้แบบวัดคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

1. แรงจูงใจในการเรียน

1.1 ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน

การศึกษาความหมายของแรงจูงใจในการเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ โดยจากการศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของแรงจูงใจในการเรียนดังนี้

ยุวดี อินชัยเทพ (2541 : 35) ให้นิยามว่า แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง การกระตุ้นหรือเร้าให้บุคคลมีความสนใจต่อการเรียนหรือวิชาที่จะเรียน

มาลี จุฑา (2542 : 141) ให้นิยามว่า แรงจูงใจในการเรียนเป็นวิธีการกระตุ้นให้เด็กมีความหวัง มีความภาคภูมิใจ มีความพอใจที่จะเรียนและอยากประสบความสำเร็จในการเรียน

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ (2549 : 5) ให้นิยาม ว่าแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง พลังที่ทำให้ผู้เรียนทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนอย่างเข้มแข็ง และกระตือรือร้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ตนต้องการ

สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้สึกว่ามีความต้องการ ความปรารถนา ความสนใจที่จะพยายาม มุ่งมั่นและตั้งใจเรียน เนื่องจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเช่น บุคคลรอบข้างได้แก่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อน หรือสถานการณ์ต่าง ๆ

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนจะมีประโยชน์ในการค้นพบว่าตัวแปรปัจจัยที่ศึกษาแรงจูงใจในการเรียนนั้นมีความสัมพันธ์และมีผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างไร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

Pual Eggen and Don Kauchack (2004 : 348-382 ; อ้างถึงใน ซูซีฟ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549 : 7-11) เสนอทฤษฎีแรงจูงใจในกลุ่มปัญญานิยมโดยอธิบายว่า แรงจูงใจเกิดจากความเชื่อ ความคาดหวังในเป้าหมายความต้องการอำนาจความสามารถในการทำงาน และความเข้าใจของบุคคล ประกอบด้วย

1. Expectancy X Value Theory อธิบายว่าแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความคาดหวังของบุคคลว่าจะสามารถทำได้สำเร็จหรือไม่และสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด การคาดหวังว่าจะทำได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ารู้สิ่งที่จะทำมีความยากง่ายเพียงใดและอุปนิสัยหรือคุณลักษณะของผู้ทำเอง ส่วนคุณค่าของสิ่งที่ทำนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจภายใน

2. Self-efficacy Theory อธิบายว่า แรงจูงใจในการทำพฤติกรรมนั้นเกิดจากความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าสามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จหรือไม่ ความเชื่อในความสามารถของตนเองขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการได้แก่ ประสบการณ์ที่ผ่านมา แบบอย่างความสำเร็จในการทำสิ่งนั้น การชักจูงให้กำลังใจ และสภาพจิตวิทยาของบุคคลนั้น

3. Goal Theory อธิบายว่าแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมเกิดจากเป้าหมาย โดยเฉพาะแรงจูงใจในการเรียนเกิดจากเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้และเป้าหมายเพื่อหวังผลภายนอกตอบแทน เป้าหมายเพื่อการเรียนรู้คือ เรียนเพื่อเชี่ยวชาญ เพิ่มพูนและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ที่เรียน ส่วนเป้าหมายเพื่อหวังผลภายนอกตอบแทน หมายถึง เรียนเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นให้ได้รับชัยชนะและสิ่งตอบแทน

4. Attribution Theory อธิบายว่าแรงจูงใจเกิดจากการอธิบายสาเหตุของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการทำพฤติกรรมของบุคคล สาเหตุของความสำเร็จหรือล้มเหลวที่บุคคลใช้อธิบายผลของการกระทำประกอบด้วย 2 มิติคือ มิติที่ 1 เป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่มีสาเหตุจากความสามารถพยายาม โชค และความยากง่าย ส่วนมิติที่ 2 เป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับตำแหน่งของสาเหตุ เสถียรภาพของสาเหตุและการควบคุมสาเหตุ

5. Self-determination Theory อธิบายว่าแรงจูงใจภายในของบุคคล เกิดจากการตัดสินใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปขณะอยู่ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความต้องการทางจิตวิทยาซึ่งมีติดตัวมาแต่กำเนิด ได้แก่ 1) ความต้องการมีความสามารถ เป็นความต้องการมีความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ 2) ความต้องการควบคุมหรือภาวะอิสระ มีความเป็นอิสระสามารถควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้ และ 3) ความต้องการเลือกหรือสับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลเพื่อได้รับความรัก และการยอมรับนับถืออันจะนำมาซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง

Maehr. (1984 ; อ้างถึงใน ซูซีฟ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549 : 11-16) เสนอว่านักเรียนทุกคนถูกจูงใจให้ทำพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่มีนักเรียนบางคนที่สามารถจูงใจให้ทำพฤติกรรมตามที่ครูต้องการได้ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนเลือกที่จะลงทุนทุ่มเทพลังงานและความพยายามการทำพฤติกรรมในระดับที่แตกต่างกัน เมร์เห็นว่า การจูงใจคือ การลงทุน ส่วนบุคคลอื่นหมายถึง การทุ่มเทพลังงาน ความพยายามและความเอาใจใส่ของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ซึ่งแต่ละบุคคลลงทุนแตกต่างกัน ทำให้บางคนประสบความสำเร็จ บางคนประสบความล้มเหลว การเรียนจึงเป็นงานที่ต้องลงทุน จึงจะประสบความสำเร็จได้ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่

1. ความเป็นไปได้ที่จะกระทำ กำหนดว่า นักเรียนจะเลือกความพยายามและความเอาใจใส่ในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใดได้แก่ ความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ที่จะประสบความสำเร็จและผลที่ได้รับ ทำให้เกิดความพึงพอใจนักเรียนจะเลือกทำกิจกรรมนั้น

2. ความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน นักเรียนจะเลือกความพยายามและความเอาใจใส่ในการกระทำกิจกรรมคือ ความเชื่อในความสามารถแห่งตน หมายถึง การเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมนั้นได้สำเร็จ นักเรียนที่มีความเชื่อพลังความสามารถแห่งตนสูงย่อมตั้งใจเรียนขยันเรียนและพยายามทำการบ้านหรือแบบฝึกหัดเพื่อให้ได้คะแนนสูง ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่เชื่อในพลังความสามารถแห่งตนต่ำก็จะไม่ตั้งใจเรียนขาดความมานะพยายามในการทำการบ้านหรือแบบฝึกหัด ผลการเรียนจึงไม่ดี

3. เป้าหมายกำหนดแนวทางการกระทำ นักเรียนจะพิจารณาในการเลือกทุ่มเทพลังงาน ความพยายามและเอาใจใส่ที่จะกระทำกิจกรรม คือ เป้าหมายของการกระทำ เมร์และนักทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจสมัยใหม่เชื่อว่าเป้าหมายเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมมีหลายประเภทได้แก่ เป้าหมายเพื่อหวังผลภายนอกตอบแทน (Performance Goals) เป็นเป้าหมายที่กำหนดการกระทำเอาไว้ โดยหวังว่าเมื่อทำสำเร็จแล้ว ตนเองและผู้อื่นจะได้รับการยอมรับว่าตนเป็นคนเก่ง มีความสามารถได้รับคำชมเชยหรือได้รับรางวัล เป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Learning Goal) เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะในสิ่งที่เรียนโดยตรง ไม่มุ่งผลตอบแทนภายนอก เป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ในอนาคต (Internalized Future-utility Goals) เป็นเป้าหมายที่หวังผลตอบแทนในระยะยาว เช่นเรียนเพื่อเตรียมพร้อมให้มีความรู้และทักษะสำหรับความสำเร็จในการประกอบอาชีพในอนาคต เป้าหมายเพื่อต้องการ

รางวัลภายนอกหรือได้รับการยกย่อง(Extrinsic Reward or Recognition Goals) เป็นเป้าหมายที่ต้องการได้รับรางวัลหรือยกย่องจากผู้อื่น ในการเรียนการสอนใช้รางวัลหรือการยกย่องชมเชย เป็นสิ่งล่อใจให้นักเรียนขยัน สนใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น และเป้าหมายเพื่อการยอมรับทางสังคม (Social Solidarity Goals) เป็นเป้าหมายที่ต้องการทำให้ครูผู้สอนพึงพอใจ ครूरัก เป้าหมายประเภทนี้จะเกิดขึ้นในนักเรียนระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอื่น ๆ

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ผู้วิจัยศึกษาซึ่งได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่ามีผลต่อแรงจูงใจในการเรียน โดยเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายในอนาคตเป็นสาเหตุทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนตามทฤษฎีปัญญานิยม โดย Goal Theory อธิบายว่าแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมเกิดจากเป้าหมายโดยเฉพาะแรงจูงใจในการเรียนเกิดจากเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ และเป้าหมายเพื่อหวังผลภายนอกตอบแทน 2) การเห็นคุณค่าในตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจโดย Self-Determination Theory ที่อธิบายว่าแรงจูงใจภายในเกิดจากความต้องการยอมรับ ซึ่งจะนำมาซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง

1.3 การวัดแรงจูงใจในการเรียน

การวัดแรงจูงใจทำให้ทราบว่า การส่งเสริมแรงจูงใจได้ผลหรือไม่ซึ่งแนวทางหนึ่ง ที่ทำได้ คือต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการวัด โดยจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการการศึกษาได้ศึกษา การวัดแรงจูงใจในการเรียนดังนี้

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. (2549 : 25-27) ได้สร้างแบบสอบถาม วัดแรงจูงใจในการเรียนโดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งข้อคำถาม เป็นการวัดแรงจูงใจภายในที่มีต่อความต้องการในการเรียน โดยมีการแปลความหมายในข้อความทางบวกโดยมีการแปลความหมายในข้อความทางบวกเป็นดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 4 คะแนน เห็นด้วยให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความที่เป็นลบ มีการให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 1 เห็นด้วยให้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 4 คะแนน โดยมีการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 1.00-1.74 หมายถึง แรงจูงใจในการเรียนต่ำ 1.75-2.49 หมายถึง แรงจูงใจในการเรียนค่อนข้างต่ำ 2.50-3.24 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเรียนค่อนข้างสูง และ 3.25-4.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเรียนสูง

จากการศึกษาผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการวัดแรงจูงใจในการเรียนตามแนวทางของ ซูซีฟ อ่อนโคกสูงและอนุสรณ์ อรรถศิริ. (2549 : 25-27) โดยปรับเปลี่ยนเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ

2. การกำหนดเป้าหมายในอนาคต

2.1 ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

การศึกษาความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ โดยจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตดังนี้

ซิซนุกร พรภานุวิชญ์ (2540 : 6) ให้นิยามการกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน

Finn. (1962 ; อ้างถึงใน นันทนา จันทร์ผืน. 2545 : 7) ให้นิยาม การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง การประเมินคุณค่าของบุคคลหรือตนเองด้านจิตใต้สำนึกและใช้ความคาดหวังนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่มีต่อบุคคลที่คาดหวัง หรือต่อตนเอง ในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

Whittaker. (1965 : 653 ; อ้างถึงใน ศิริพันธ์ สุระรัมย์. 2546 : 45) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่เขาพยายามจะทำให้สำเร็จ

ธิดา ซูอินทร์ (2550 : 12) ให้นิยาม การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง การคำนึงถึงอนาคตและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มองเห็นผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา จนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญแห่งตนในอนาคต

สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคต หมายถึง ความประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่พยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ทฤษฎีการกำหนดเป้าหมาย (Theory of Goal Setting) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความยาก เป้าหมายเจาะจง และการปฏิบัติงานของบุคคล โดย Locke and Latham. (2002 : 705-717 ; อ้างถึงใน วัฒนา พาผล. 2551 : 47) กล่าวว่า เป้าหมายที่ยากจะทำให้เกิดแรงจูงใจมากกว่าเป้าหมายที่ง่าย นอกจากนี้ ลีออคและลาเทมยังได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของเป้าหมายที่ทำให้บุคคลสามารถทำงานได้ดีและประสบผลสำเร็จว่าต้องเป็นเป้าหมายที่ 1) ชัดเจน (Clarity) เป้าหมายที่ชัดเจนทำให้บุคคลสามารถวางแผนที่เหมาะสม มีทิศทางที่ชัดเจน มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) ท้าทาย (Challenge) บุคคลมักถูกจูงใจด้วยการประสบผลสัมฤทธิ์และมักตัดสินใจเป้าหมายอยู่บนความคาดหวังในความสำเร็จ ทั้งนี้ต้องมีความสมดุลระหว่างเป้าหมายที่มีความท้าทาย และเป้าหมายที่เป็นไปได้จริง 3) การผูกมัดหรือผูกพัน (Commitment) การที่บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและมีส่วนร่วมในการจัดการทำให้เกิดความผูกพันและความพยายามในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทำให้บุคคลมีโอกาสที่จะคาดหวังได้ชัดเจนมาก

ขึ้น เนื่องจากทราบผลจากสิ่งที่ทำไปแล้วทำให้สามารถปรับเป้าหมายที่มีความยากเพื่อให้สามารถทำงานได้ดี และ 5) งานที่มีซับซ้อน (Task Complexity) เมื่อเป้าหมายของงานมีความซับซ้อนมากมีแนวโน้มว่าบุคคลจะมีความมานะทุ่มเทในกิจกรรมนั้นมากขึ้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตทำให้ทราบว่า การกำหนดเป้าหมายในอนาคตส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน

2.3 การพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตจะมีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ปกครองและครูในการนำแนวทางนี้ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของตัวผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

รังสรรค์ เเพ็งนุ. (2531 : 82-103) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตโดยให้บุคคลตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง และมุ่งให้บุคคลตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต ตลอดจนมุ่งให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ของโลก และชีวิตอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544 : 348) สรุพบว่า การที่เด็กจะมีเป้าหมายนั้น พ่อแม่ต้องสร้างความอยากให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เช่น อยากเป็นคนเก่ง อยากเป็นที่หนึ่ง อยากแข่งขัน โดยบอกลูกว่าการไปถึงจุดแห่งชัยชนะนั้นคืออะไร ทำได้โดยการคุยกับลูกบ่อย ๆ และทำชีวิตประจำวันให้มีความกระตือรือร้นมีชีวิตชีวา มีความสนุกในการเรียนรู้ เมื่อลูกเริ่มมีเป้าหมายแล้ว จงพยายามทำมันให้ชัดเจน เป้าหมายที่ไม่ชัดเจนในที่สุดก็เลือนลอย ในชีวิตของเรามีหลายสิ่งที่ต้องทำ บางครั้งถ้าไม่ได้ตั้งเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน สิ่งอื่น ๆ อาจมาบดบังเป้าหมายที่เคยตั้งไว้ นอกจากนี้ได้กล่าวอีกว่าเด็กที่จะตั้งเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อเขามีความคาดหวังในตนเอง คาดหวังว่าตนเองจะประสบความสำเร็จ พ่อแม่จะต้องทำให้ลูกคาดหวังในตัวเองได้ โดยที่พ่อแม่ต้องคาดหวังในตัวลูกก่อนและถ้าหากลูกยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน พ่อแม่ต้องลอง ให้ลูกพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อที่จะช่วยให้ลูกค้นพบตนเองและรู้จักตัวเองมากขึ้น รู้ว่าตัวเองเหมาะสมกับอะไร เพราะการที่ลูกมีเป้าหมายจะทำให้มีความคิดสร้างสรรค์และมีความเพียรพยายามแม้ว่าจะมีอุปสรรคและความคับข้องใจ

จะเห็นว่า การพัฒนาให้บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสามารถทำได้โดยการปลูกฝังให้บุคคลตระหนักว่าอนาคตเกิดขึ้นจากตัวเราเอง สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเราเองสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของบทบาทในครอบครัวในการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในอนาคต

2.4 การวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546) ศึกษาการวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคตโดยศึกษา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยแบบสอบถามมีลักษณะมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อโดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .247-.455 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .846

วัลภา สบายยิ่ง (2542 : 64-65) สร้างแบบวัดการตั้งเป้าหมายส่วนตัว ซึ่งเป็นแบบวัดให้เลือกตอบมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยครอบคลุมตัวแปร 2 ตัวคือ ความสำคัญของเป้าหมาย และความเฉพาะเจาะจงของเป้าหมาย แต่ละตัวแปรประกอบด้วย ข้อคำถาม 5 ข้อรวมเป็น 10 ข้อโดยมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในด้านความสำคัญของเป้าหมายและด้านความเฉพาะ เจาะจงของเป้าหมายมีค่า .68 และ.73 ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจในการนำแบบสอบถามวัดการกำหนดเป้าหมายในอนาคตของ ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ไปพัฒนาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อใช้วัดตัวแปรการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

3. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

3.1 ความหมายการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

การศึกษาความหมายของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ โดยจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวดังนี้

Troits. (1986 : 147 ; อ้างถึงใน วัฒนา พาผล. 2551 : 31) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นการบุคคลในเครือข่ายของสังคมได้รับการช่วยเหลือทางอารมณ์ สิ่งของ หรือข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญและตอบสนองต่อความเจ็บป่วยและความเครียด

Wartmaan. (1984 : 25-34 ; อ้างถึงใน มุกข์ดา ผดุงยาม. 2547 : 74) ให้นิยามการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวช่วยกระตุ้นให้รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเกิดแรงจูงใจ และสามารถเผชิญปัญหาได้ดี ช่วยให้สามารถแสวงหาความรู้ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สิ่งของ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เงินทองแรงงาน จากครอบครัว บิดามารดา ญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคคลนั้นเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและเกิดความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

4.3.2 บทบาทการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

การศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสะท้อนแนวคิดความสัมพันธ์ และการส่งผลต่อตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมจาก

ครอบครัว ซึ่งมีนักวิชาการศึกษากล่าวถึงบทบาทการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวไว้หลายที่ดังนี้

Campbell. (1992 ; อ้างถึงใน พัชรี วรจรัสรังสี. 2541 : 18) กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนไว้หลายประเด็นได้แก่

1. ความกดดัน ผู้ปกครองไม่ควรเข้มงวดมากเกินไปเพราะจะเกิดความกดดันส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก
2. การสนับสนุนทางจิตวิทยาผู้ปกครองควรให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน แสดงความสนใจในบทเรียนที่ศึกษา และชมเชยเมื่อนักเรียนทำคะแนนได้ดี
3. ความช่วยเหลือผู้ปกครองควรช่วยเหลือลูก เช่น ช่วยตรวจดูการบ้านและอธิบายเรื่องต่าง ๆ ที่ลูกสงสัย
4. การกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาผู้ปกครองควรกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยฝึกนิสัยให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการหาความรู้ ช่วยเสริมทักษะด้านการพูด ฟัง อ่านและเขียน
5. การแบ่งเวลาผู้ปกครองควรมีบทบาทในการแบ่งเวลาเช่น การแบ่งเวลาดูโทรทัศน์ เลือกรายการที่เหมาะสมกับนักเรียน และจัดตารางเรียนที่เหมาะสม

Welsh. (1989 ; อ้างถึงใน พัชรี วรจรัสรังสี. 2541 : 15) กล่าวถึงวิธีการที่ครอบครัวสนับสนุนให้การเรียนรู้ของลูกดีขึ้นว่า สามารถทำได้โดยการไปพบครู ฝากลูกให้เรียนกับครูที่ดีเพราะครูที่ดีจะมีความรับผิดชอบ และสอนเก่ง พ่อแม่ต้องให้ความเอาใจใส่ลูกอยู่เสมอ แสดงความชื่นชมกับความสำเร็จของเด็กในทุก ๆ ด้าน ควรมีการจัดประสบการณ์ซึ่งความสำเร็จบางอย่างจะช่วยให้เด็ก มีความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อเด็กประสบความสำเร็จในสิ่ง ที่ทำบ่อยครั้ง จะเกิดความเชื่ออำนาจภายในตนเอง ตนเองมีความสามารถที่จะควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น และประเมินตนเองในทางที่ดี นั่นก็คือ การเห็นคุณค่าในตนเองนั่นเอง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542 : 133-135) เสนอว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพื่อให้ลูกเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยการส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสอยู่ในสภาวะอยากรู้อยากเห็น อยากลอง อยากเรียนรู้และมีโอกาสทดลองทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยพ่อแม่เป็นผู้ที่มีส่วนช่วยทำได้โดย

1. พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างของการใฝ่รู้ใฝ่เรียนเนื่องจากอยู่ใกล้ชิดลูกมากที่สุด ดังนั้น จึงมีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากพัฒนาการในช่วงวัยเป็นช่วงที่มีพฤติกรรมการเลียนแบบสูงจากบุคคลใกล้ชิด
2. พ่อแม่ต้องสร้างให้เด็กมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทำได้โดยการมีส่วนร่วมในช่วงเวลา แห่งการสร้าง ความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้เด็กกับเด็กเป็นวัยที่เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับพ่อแม่มากที่สุด พ่อแม่จึงควรนำลูกเข้ามามีส่วนร่วมมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งสร้างนิสัยแห่งการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ให้เด็กขึ้นกับเด็กไปในตัวด้วยการสอนหรือแนะนำเป็นอีกแนวทางหนึ่งทำได้โดยสอนให้เด็กรู้จักสังเกต สืบรอบตัว สอนโดยการตั้งคำถาม การแบ่งปัน ให้ลูกสนใจใฝ่เรียนรู้ในสิ่ง

ที่ถูกต้องเหมาะสมตลอดจน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียนแก่เด็ก ทำได้โดยจัดให้มีห้องสมุด มุมหนังสือภายในบ้าน

3. พ่อแม่ต้องดูแลให้เด็กมีนิสัยแห่งการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยการสร้างวินัยแห่งการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนในตัวเด็ก เพื่อให้เด็ก มีกรอบเป้าหมายและทิศทางที่ถูกต้อง หากเด็กมีแนวโน้มแสดงความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมอาจเป็นผลร้ายแก่เด็กได้ควรหาทางป้องกันไว้ก่อน

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 11-13) เสนอว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยผ่านปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูกจะทำให้เด็กมีจิตใจสบาย มีสมาธิ และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การถ่ายทอดคุณค่าทางการศึกษา ครอบครัวที่พ่อแม่ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา เด็กก็จะเห็นความสำคัญของการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าครอบครัวที่มีพ่อแม่ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญของการศึกษา

3. การเป็นตัวอย่างในการแสวงหาความรู้ พ่อแม่ที่รักการเรียนรู้ชอบอ่านหนังสือ ชอบแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และชอบการคิดวิเคราะห์ก็จะปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ในชีวิตประจำวันเด็กก็จะเห็นแบบอย่างและซึมซับลักษณะดังกล่าวไว้ในตัว

4. การฝึกวินัยที่เสมอต้นเสมอปลายในชีวิตประจำวันจะมีผลให้เด็กมีวินัยในการเรียนรู้ด้วย

5. การสร้างแรงจูงใจทำให้เด็กอยากรู้ มีจุดเริ่มต้นมาจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก พ่อแม่ที่กระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจและมีเป้าหมายจะทำให้ลูกมีความกระตือรือร้นในการเรียน

6. การสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ พ่อแม่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ อย่างหลากหลายจะช่วยให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ขั้นต่อ ๆ ไปดีขึ้น

7. การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะแก่การเรียน

ประจักษ์ กือเจริญ (2548 : 20-30) เสนอว่าบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของเด็กว่า สามารถทำได้โดยการสร้างความอบอุ่นใจแก่เด็ก การที่มีพ่อแม่อยู่ด้วยกันตลอดเวลาจะทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีที่พึ่ง ทำให้ไม่หวาดหวั่นกังวล จิตใจพร้อมที่จะพัฒนาไปในทางที่ดี พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กให้กำลังใจเมื่อลูกแสดงอาการอยากรู้ อยากเห็น ส่งเสริมด้วยคำพูดและท่าทางในเชิงบวกจะช่วยให้เด็กมีความกล้าที่จะแสวงหาความรู้ต่อไปอย่างไม่รู้จบ ซึ่งความอยากรู้อยากเห็นนี้เป็นต้นเหตุของการมีนิสัยใฝ่รู้ หากถูกยับยั้งด้วยการดุห้ามปรามเด็กก็จะหยุดการอยากรู้อยากเห็น และกลายเป็นผู้ที่ไม่ใฝ่รู้

สรุปได้ว่า บทบาทการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโดยเป็นสถาบันที่ปลูกฝังคุณลักษณะและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพจิตใจ สิ่งของหรือข้อมูลข่าวสาร การเป็นแบบอย่างที่ดีและการประสานงานกับทางโรงเรียน

เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถตามศักยภาพที่มีอยู่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป นอกจากนี้บทบาทการสนับสนุนของครอบครัวยังสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายอนาคต แรงจูงใจในการเรียนและคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนอีกด้วย

3.3 การวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

การศึกษาการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวจากเอกสารและงานวิจัยซึ่งนักวิชาการศึกษาได้ทำการศึกษาผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ปีติมา ฉายโอภาส (2546 : 44) ได้สร้างเครื่องมือวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยใช้แนวคิดของทรอทส์ โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ด้านอารมณ์สังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากร และแบ่งแหล่งสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 แหล่ง คือ จากผู้บังคับบัญชา เพื่อนและผู้ร่วมงานและครอบครัว ลักษณะข้อคำถามจะมีคำตอบให้เลือกตอบลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สุจิตรา โอฟารกิจวานิช (2547 : 67) ศึกษาผลของการสนับสนุนทางสังคมกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี โดยในการศึกษามีเครื่องมือที่ใช้วัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวัด ใน 3 องค์ประกอบได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของหรือบริการ แบบวัดที่ใช้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

จากการศึกษาการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาแบบสอบถามของสุจิตรา โอฟารกิจวานิช (2547) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและวัดใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของหรือบริการ มาใช้ในการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในครั้งนี้

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 1) กล่าวว่า iva การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรต้องการ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความคิด มีคุณธรรม โดยแยกกิจกรรมออกเป็นสองส่วน คือ การเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนกระทำ ส่วนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูกระทำ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วกิจกรรมทั้งสองอย่างได้ทำไปพร้อม ๆ กัน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2538 : 35) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม และทำให้นักเรียนได้บรรลุ ตามจุดหมายที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนเป็นการออกแบบในการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ นักเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนและมีความเข้าใจต่อการเรียนเรื่องนั้น ๆ

อารีย์ เกื้อกูล (2538 : 32) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันสร้างทางการเรียนรู้และรวมถึงการสร้างค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

Good. (1959 : 532) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกรรมวิธี ในการจัดกิจกรรม วัสดุ และแนวทางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทั้งการศึกษาในโรงเรียน และนอกโรงเรียน

Wiles. (1975 ; อ้างถึงใน ชาตรี ไพรินทร์. 2537 : 46) ได้ให้ความหมายของ การสอนไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การสอน คือ การชี้แนะ การช่วยเหลือ แนะนำ จัดหาวัสดุ และส่งเสริม ให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยาก رؤ้อยากเห็น

2. การสอน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้รวบรวม ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ตามความเป็นจริงให้ง่ายและน่าสนใจ เพื่อสะดวกแก่ผู้เรียน จะได้เข้าใจ และรับไว้ได้

3. การสอน คือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียน โดยวิธีสอนแบบต่าง ๆ และกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเจริญงอกงามและพัฒนาการในทางที่ พึงปรารถนาตรงกับจุดประสงค์ของการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมการสอนและวิธีการสอนที่ครูจัดให้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

4.2 ทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ Bruner. (1915)

พรณี ช. เจนจิต (2538 : 205-207) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการสอน ของ บรูเนอร์ ซึ่งมีหลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยสรุป คือ การเน้นความสำคัญ ของผู้เรียนว่าจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีบทบาท ได้คิดค้นกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Active) ดังนั้นจึงมี การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ด้วยวิธีค้นพบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จะต้องคำนึงถึง ทฤษฎีความรู้ ความเข้าใจและทฤษฎีการสอน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยที่ เน้นให้เห็นว่าพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเป็นได้ด้วยดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การจัดสิ่งแวดล้อมของครู และครูต้องช่วยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระซึ่งทำให้พัฒนา ความรู้ใหม่

2. ทฤษฎีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของ โรเจอร์ โรเจอร์ส (2014)

พรณี ช. เจนจิต (2538 : 441) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนของ โรเจอร์ โรเจอร์ส. (2014) ซึ่งมีหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังนี้ คือลักษณะที่สำคัญของครูที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อ มีศรัทธาในความเป็นคนของคน การที่เชื่อและไว้วางใจ ในความสามารถของบุคคลจะช่วยให้บุคคลนั้น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวิธีการที่จะเรียนเอง นอกจากนั้นครูจะต้องมีลักษณะจริงใจ เป็นคนตรง ไม่เสแสร้งในการสร้างสัมพันธภาพ จะต้องเป็นตัวของตัวเองอย่างจริง ๆ มิใช่เป็นการแสดงบทบาท ครูอาจจะโกรธ อาจจะไม่พอใจก็สามารถแสดงได้ สิ่งสำคัญคือ ครูจะต้องพยายามสื่อให้เด็กได้รับทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่ครูมีต่อเด็กให้ได้ ให้เกียรตินักเรียนทั้งในแง่ของความรู้สึกและความคิดเห็น สามารถเข้าใจปฏิกริยาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภายในตัวเด็ก ตลอดจนการที่ตระหนักถึงกระบวนการของการศึกษาอันพึงมีต่อตัวเด็ก

3. ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนของคอมบ์ Combs. (1954)

พรณี ช. เจนจิต (2538 : 442 - 444) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของคอมบ์ Combs. (1954) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่าการช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก งานของครู คือ การอำนวยความสะดวกให้กับเด็กกระตุ้นให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ร่วมคิด และเป็นเพื่อนกับเด็ก คอมบ์ Combs. (1954) ได้เสนอลักษณะที่ดีของครู คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ดี เป็นผู้ที่มีความไวต่อความรู้สึกของนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน มีความศรัทธาและเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนได้เป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้สึกนึกคิดในทางบวกให้กับผู้อื่นด้วย มีความเชื่อว่าจะสามารถช่วยเหลือเด็กทุกคนให้ทำดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และรู้จัก นำแนวความคิดจากหลาย ๆ ทฤษฎีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีข้างต้นดังกล่าว สรุปได้ว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มองเห็นคุณค่าของความเป็นคน เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ เชื่อและไว้วางใจในความสามารถของผู้เรียน มีความจริงใจ ให้ความอบอุ่น เป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้ร่วมคิด เป็นเพื่อนร่วมงานของผู้เรียนและเป้าหมายสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น มุ่งในด้านเจตคติ (Affective Domain) ควบคู่ไปกับด้านสติปัญญา (Cognitive Domain)

4.3 องค์ประกอบในการจัดแผนการเรียนการสอน

การจัดแผนการเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการดังนี้

1. หลักการและแนวทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอน (Approach) ศึกษาหลักการและทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอนอย่างละเอียด โดยพิจารณาหลักการและเหตุผลของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจากตำรา หรือผลงานวิจัยต่าง ๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน

2. วิธีการสอน (Method of Teaching) ศึกษาแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีหรือผลงานวิจัยวิธีการสอนที่ได้ผลของวิชาที่ทำการสอนที่เหมาะสมและจัดลำดับขั้นตอนการสอนให้สอดคล้องตามแนวโน้มของหลักการและทฤษฎีที่ได้ศึกษา

3. เทคนิคการสอน (Techniques of Teaching) ศึกษาทวิวิธีการสอนต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ เช่น วิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยคำถามเป็นหลัก (Problem-based Learning) เทคนิคหรือทวิวิธีการสอนที่สำคัญคือ การใช้คำถาม การนำ การอภิปราย การเสริมต่อการเรียนรู้ ฯลฯ

4. หลักสูตร (Curriculum) ผู้เรียนต้องเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรตั้งแต่ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ รายละเอียดของรายวิชาที่กำหนด รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

5. สื่อการเรียนการสอนอุปกรณ์การสอน (Teaching Materials) การเตรียมเพื่อนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการวางแผน และการเตรียมการว่าจะนำเสนอเนื้อหา หรือแนวคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ใดบ้างที่สมควรนำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถและความสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน (Roles of Teachers and Students) การเตรียมการจัดการเรียนการสอนทั้งระยะยาวและระยะสั้น เพื่อพิจารณาบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนจากกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนเพื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

4.4 หลักการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผล

การจัดการเรียนการสอนที่ได้ผล ควรพิจารณาแผนการสอนระยะสั้น หรือแผนการสอนในแต่ละคาบเรียนให้สอดคล้องกับแผนการสอนระยะยาว ซึ่งกำหนดไว้ตามหลักสูตร และแบ่งช่วงของการสอนออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. การให้รูปแบบการสอน (Modeling) พิจารณาการนำเสนอรูปแบบของแนวคิด หรือเนื้อหาให้ผู้เรียนสนใจ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้รูปภาพ การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ การเล่าเรื่อง การใช้กรณีศึกษา การใช้คำถาม ฯลฯ การใช้รูปแบบการสอน จะเน้นการนำเสนอที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด หรือ การค้นคว้าที่ต่อเนื่อง

2. การให้ฝึกปฏิบัติ (Practicing) ในช่วงนี้ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติในกลุ่มย่อยกับเพื่อน ๆ หรือตามลำพัง ภายใต้การดูแลเอาใจใส่และการแนะนำของผู้สอน

3. การปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ (Conducting Independent Activities) ในช่วงนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง หรือของกลุ่มโดยให้ประยุกต์ความรู้และแนวคิดที่ได้เรียนรู้มาด้วยความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

ที่สำคัญในการพิจารณากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือการพิจารณาหลักการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็น เสาหลักของการศึกษา (Delors, 1998) ในยุคสหสวรรษใหม่ ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ประการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อเข้าใจ (Learning to Know) ให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยเหตุและผล เพื่อเข้าใจรายละเอียดของเนื้อหาหรือแนวคิดต่าง ๆ ลักษณะของการเรียนรู้จึงควรเน้นกระบวนการทางการคิด เช่น การอภิปราย การคิดวิเคราะห์ ฯลฯ

2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ (Learning to do) ให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงจากการปฏิบัติ

3. การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) ให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อให้รู้จักการแบ่งปัน ความรับผิดชอบร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4. การเรียนรู้เพื่อเป็นตัวของตัวเอง (Learning to be) ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์การเรียนรู้โดยการรู้จักคิดและตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองอย่างมีเหตุผล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างภาคภูมิใจ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการเรียนรู้

โดยสรุปหลักการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรทำความเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำงานของสมอง ซึ่งเป็นกลไกการเรียนรู้ที่สำคัญ แนวคิดจากกลไกการเรียนรู้จะช่วยให้เข้าใจระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จย่อมมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาทั้งในด้านตัวผู้เรียน และคุณสมบัติของผู้สอน อันได้แก่ คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และเวลาในการเรียนรู้ของผู้เรียน การพิจารณาจัดชั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถได้อย่างแท้จริง ก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สอน ต้องตระหนักในการจัดวางแผนการสอนระยะยาว และระยะสั้นให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบในการจัด การเรียนการสอน นับตั้งแต่การเข้าใจหลักการและทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอน การเลือกหรือสร้างสรรค์วิธีการสอน และเทคนิค การสอน รวมทั้งความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สื่อการสอน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งลักษณะของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรมีโอกาสในการจัดการเรียนรู้อย่างครบวงจร

สรุปได้ว่า หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จะต้องจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในด้านของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความสนใจของผู้เรียนและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มาสริน จันทรงาม (2543 : 38) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความสามารถในการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังจากการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัย และเปรียบเทียบการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความสามารถในการคิดวิจารณ์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัย และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย คือ แผนการสอนเน้นวิจัย คู่มืออาจารย์ คู่มือนักศึกษา และแบบสอบถามความสามารถในการคิดวิจารณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบเน้นวิจัยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถในการคิดวิจารณ์ของกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบเน้นวิจัยก่อนและหลังการสอน ไม่แตกต่างกัน การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความสามารถในการคิดวิจารณ์ของการศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการสอนในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบวิจัยและกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน

พรพรรณ อุทัยวี (2544 : 99 – 100) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางสถานการณ์พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ($\beta=.29$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยจิตลักษณะเดิมพบว่า แรงจูงใจในการเรียน ($\beta=.65$) ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน ($\beta=-.15$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ตัวแปรทำนายที่เป็นสถานการณ์และจิตลักษณะรวมกัน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta=.55$) ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน ($\beta=-.15$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta=.14$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จันทรา พรหมมี (2544 : 84-86) ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสถานการณ์พบว่า ครูที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูง โดยการสนับสนุนทางสังคม ($\beta=.43$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของครูประถมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองในการทำงานต่ำ จะมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูง 3) ปัจจัยจิตลักษณะเดิม พบว่าครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนสูงจะมีพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูง โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta=.57$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของครูประถมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ปัจจัยสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะและตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta=.46$) การปฏิบัติทางพุทธศาสนา ($\beta=.16$) และการสนับสนุนทางสังคม ($\beta=.23$) สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของครูประถมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยุพิน โภณฑา และคณะ (2544 : 45) ศึกษาพัฒนาคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวังน้ำเขียว โดยเปรียบเทียบคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเจตคติต่อคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า คะแนนคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเจตคติต่อคุณลักษณะนิสัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวังน้ำเขียวหลังได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิทักษ์ วงแหวน (2546 : 87-93) ศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจในการเรียน และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้อของผู้ปกครอง ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิเชษฐ์ เรื่องแสง (2546 : 58-63) ศึกษาปัจจัยสถานการณ์และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสถานการณ์พบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของพระสงฆ์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) ปัจจัยจิตลักษณะพบว่า แรงจูงใจในการเรียนสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของพระสงฆ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัจจัยที่เป็นสถานการณ์และ จิตลักษณะพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของพระสงฆ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จงลักษณ์ สีหาราช (2548 : 80) ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอดทนในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักเรียน ($\beta=.23$) การอบรมเลี้ยงดู ($\beta=.42$) และแรงจูงใจในการเรียน ($\beta=.55$) ส่งผลต่อความมานะอดทนในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูส่งผลทางอ้อมต่อความมานะอดทนในการเรียนของนักเรียนผ่านความคาดหวังทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .64

บังอร เกิดดำ (2549 : 71-72) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการเรียน นิสัยรักการอ่าน การอบรมเลี้ยงดู และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .76 และมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 57 แรงจูงใจในการเรียน นิสัยรักการอ่าน การอบรมเลี้ยงดู และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

เท่ากับ .64 นิสัยรักการอ่านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .67 การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ.68 และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ.68 โดยมีตัวแปรพหุคูณคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่ดีคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิสัยรักการอ่าน การอบรมเลี้ยงดู และแรงจูงใจในการเรียน

นุชนาท เนติพัฒน์ (2550 : 101) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลทางตรงต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (P) เท่ากับ .09 และ .42 ตามลำดับ และยังพบอีกว่า การส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองส่งผลทางอ้อมต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนผ่านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (P) เท่ากับ .20

วัฒนา พาผล (2551 : 153) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนพบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ร้อยละ 75.30 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ รองลงมาได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความเชื่ออำนาจภายในตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .457 .401 .356 .233 .170 และ .127 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุดได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน รองลงมาได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต และความเชื่ออำนาจภายในตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .401 .390 .102 และ .101 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุดได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รองลงมาได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และความเชื่ออำนาจภายในตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .356 .170 .131 .067 และ .028 ตามลำดับ

ครองทรัพย์ อุตนาม (2553 : 72) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ร้อยละ 94.50 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุดได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน รองลงมาได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การกำหนดเป้าหมายในอนาคต ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.370, 1.172, .686, .512 และ .108 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุด ได้แก่แรงจูงใจในการเรียน รองลงมาคือการเห็นคุณค่า ในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.370,1.010, .433, .286, และ .002 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางอ้อมต่อความใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต รองลงมา

ได้แก่ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.119, .807, .162 และ .110 ตามลำดับ

พงษ์เทพ ปลื้มใจ (2554 : 106) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แรงจูงใจในการเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ความฉลาดทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า 1) ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงสุดคือ แรงจูงใจในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .840 ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนต่ำสุดคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .676 2) ปัจจัยที่มีอำนาจในการพยากรณ์ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .895 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ร้อยละ 80.10

1.2 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 106-109) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทศพร อันสงคราม (2545 : 47) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรปัจจัยได้แก่ เป้าหมายในอนาคต เทคนิคและวิธีการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรรณิการ์ สนิทธรรม (2546 : 58-60) ศึกษาความสัมพันธ์บางประการระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จำรุณ เทียนธรรม (2546 : 74-75) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียน ต่ออนาคตและการรับรู้ต่อพฤติกรรมการสอนของครูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณุกูล ยิ้มศิริ (2546 : 49) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มรกต ศรียาสวีน (2546 : 56-58) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรีนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาดนตรีนาฏศิลป์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .3473

วัฒนา ปลาตะเพียนทอง (2546 : 80-81) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิรัชาม์ กุลเพิ่มทวีรัตน์ (2547 : 69-71) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัดราชโอรส เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การสนับสนุนของผู้ปกครองด้านการเรียน

สมลักษณ์ ชาวเจริญ (2548 : 62-65) ศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเรียนด้านความหวังในความสามารถของตนเอง ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเรียนด้านความคาดหวังในผลลัพธ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองและพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเรียนด้านความคาดหวังในผลลัพธ์

สุภัทรา แก้ววิชิต (2548 : 83) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2549 : 106) ศึกษาแรงจูงใจในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยขาดการทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตามสังกัด พบว่านักเรียนในเกือบทุกสังกัดมีค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก ยกเว้นนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครและอาชีวศึกษาที่คะแนนคณิตศาสตร์ต่ำกลับมีแรงจูงใจในการเรียนสูง

1.3 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

นันทนา จันทร์ผืน (2545 : 71-75) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงรายด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรในระดับนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .572 .421 ตามลำดับ และพบว่าในระดับนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัวส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 70-72) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอนิคมพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะการมุ่งอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .182

สุวรรณา ก่อสุวรรณวงศ์ (2550 : 102) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

จงลักษณ์ สีหราช (2548 : 80) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมานะอดทนในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นุชนาถ เนติพัฒน์ (2550 : 101) ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองส่งผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวรรณา ก่อสุวรรณวงศ์ (2550 : 102) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการกำหนดเป้าหมายในอนาคตส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.5 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สุกัญญา กตัญญู (2542 : 69) ได้ศึกษาผลของการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนวัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 25 คน โดยใช้การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ กลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประยูร ศรีผ่องใส (2542 : 76) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองงูเหลือม (คุรุราษฎร์รัฐกิจโกศล) จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมนักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์การประเมิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อดิศร ศิริ (2543 : 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้โมเดลชิปปา สำหรับวิชาชีววิทยา ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบชิปปา เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเรียนการสอน นักเรียนทุกคนได้คิด ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและครูอย่างเต็มที่ ครูสามารถปรับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยตามความเหมาะสม และนักเรียนได้เรียนตามที่นักเรียนต้องการมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนการสอน เมื่อนักเรียนเกิดความสุขก็มีความพร้อมทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา

ทศพร อันสงคราม (2545 : 47) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรปัจจัยได้แก่ เป้าหมายในอนาคต เทคนิคและวิธีการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญฤดี แซ่ลือ (2546 : 101) ได้ทำวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ประสบการณ์ตรงและเรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ และส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนดีขึ้นกว่า การที่นักเรียนได้รับการเรียนการสอนตามปกติ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Bernard. (1991 :1721-A) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในมลรัฐมิชิแกน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความขยันในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Andrew J. Gregson. (2002 : unpagged) ทำการศึกษาโดยการนำอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งก่อนหน้านี้นี้มีการสอนแบบสาธิต โดยทำให้ การทดลองกับนักเรียนเกรด 6 เพื่อค้นหาลักษณะของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในการอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการรับรู้คุณค่าและแหล่งการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น นักเรียนสามารถวางแผนเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง โดยเลือกทางที่มีอุปสรรคน้อยที่สุด ครูสามารถชี้แนะให้นักเรียนไปสู่การสร้างความรู้ใฝ่เรียน ในการใช้อินเทอร์เน็ตได้ ระดับความสามารถของนักเรียน

ในการดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ การเข้าถึงและการรับรู้คุณค่าของการแสวงหาความรู้ของนักเรียน แต่ละคนแตกต่างกัน

Anderson. O.R. (2001 : unpagged) ได้ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบระบบการสร้างความคิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนในห้องทดลองและการพัฒนาความรู้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 72 คน และเรียนหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับชีววิทยาผลของการศึกษาแสดงให้เห็นถึงระบบความคิดที่ต่อเนื่องในการเล่าเรื่องของนักเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าเฉลี่ย ที่มีการพัฒนาเกิดขึ้นภายหลังจากการทดลองในห้องทดลองกับคะแนนหน่วยสุดท้าย เกี่ยวกับ การพัฒนาความรู้ทางชีววิทยาและขอบเขตความถูกต้องของแนวคิด ผลจากการสาคิตจะให้นักเรียนที่ทำคะแนนได้สูงจาก การเขียนเล่าเรื่องไว้มากมายเกี่ยวกับความคิดต่อเนื่องที่สัมพันธ์กัน โดยใช้เหตุผลสืบเนื่องมาจากความคิดพื้นฐานของการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและซับซ้อนเพิ่มพูนไปตามชีวิตและความถี่ของค่าเฉลี่ยเหตุการณ์ของการจัดหมวดหมู่ความคิดระดับสูงในการบอกเล่า ที่อองงามและเพิ่มพูนขึ้นตามจำนวนของระบบความสัมพันธ์ในการคิดพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

Grotfrind and et.al. (1994) ศึกษาในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่มีการแสดงออกถึงความสามารถทางภาษาเมื่อโตขึ้นในวัยประถมเด็กจะมีไอคิวสูงกว่าเด็กทั่วไปและสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความสามารถทางสติปัญญาคือ แรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ความอยากรู้อยากเห็น ความสุขกับการเรียน

Tienne. (2000 : unpagged) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเกรด 8-9 ของประเทศไต้หวัน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครูอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ การฝึกตนเองและประสบการณ์ในห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรดังกล่าวส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Normee. (1991.) ผลการศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรมีอิทธิพลต่อลักษณะการมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยมีการควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร การวางแผนกิจกรรมในอายุ 11 - 15 ปี จะไม่มีอิทธิพลต่อการคิดของวัยรุ่น ในทางตรงกันข้าม การคิดปัญหาในครอบครัว เมื่ออายุ 15 ปี จะเพิ่มระดับการมองโลกในแง่ดี การวางแผน และความสามารถในการกระทำให้เป็นจริงในอนาคต

Renner and Marek. (1988) ได้ศึกษาโดยการนำทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์มาออกแบบทดลองสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ (The Learning Cycle) พบว่า โมเดลนี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางสังคมและการเข้าใจความหมายของคำ การแก้ปัญหา และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้วิธีคิด

สรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

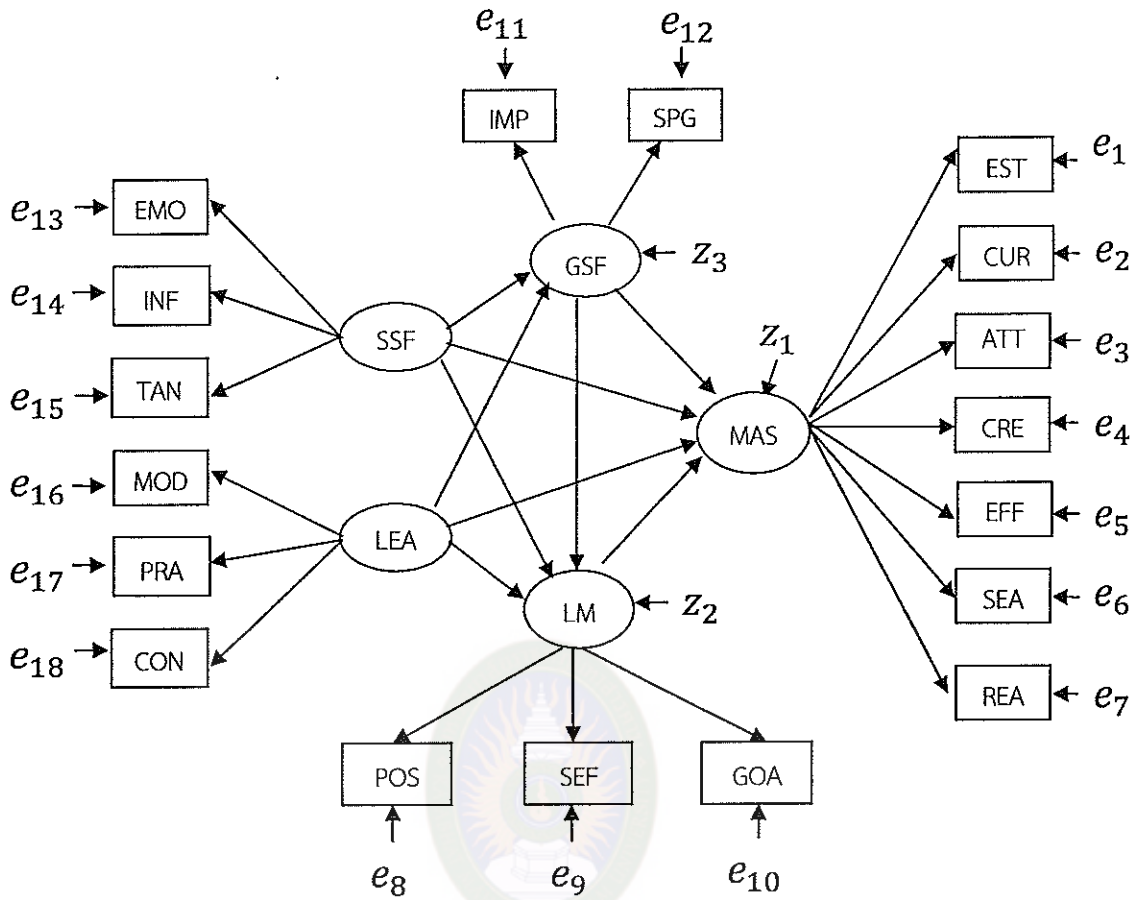
จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรปัจจัย	แนวคิด/ทฤษฎี	งานวิจัย
คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนกับแรงจูงใจในการเรียน	Maehr. (1984. อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549.)	พิทักษ์ วงแหวน(2546) พิเชษฐ์ เรื่องแสง (2546) บังอร เกิดคำ (2549) วัฒนา พาผล (2551) ครองทรัพย์ อุดนาม (2553) พงษ์เทพ ปลื้มใจ (2554)
คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต	Locke and Latham. (2002. อ้างถึงใน วัฒนา พาผล. 2551 : 47.)	พิทักษ์ วงแหวน (2546) วัฒนา พาผล (2551) ครองทรัพย์ อุดนาม (2553)
คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	Campbell. (1992. อ้างถึงใน พัชรี วรจรัสรังสี. 2541.)	พิเชษฐ์ เรื่องแสง (2546) วัฒนา พาผล (2551) ครองทรัพย์ อุดนาม (2553) พงษ์เทพ ปลื้มใจ (2554)
คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	Bruner. (1915 อ้างถึงใน พรธณี ช. เจนจิต. 2538)	มาสริน จันทร์งาม (2543) ยุพิน โกณฑาท (2544) บังอร เกิดคำ (2549) พงษ์เทพ ปลื้มใจ (2554)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปร แรงจูงใจในการเรียน การกำหนดเป้าหมายในอนาคต การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ว่ามีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือไม่ ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามสมมติฐาน ดังแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 11 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

สัญลักษณ์และอักษรย่อแทน

- แทน ตัวแปรแฝง
 - แทน ตัวแปรสังเกตได้
 - แทน ทิศทางอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุไปหาตัวแปรผล
 - Z แทน ค่าความคาดเคลื่อนของตัวแปรแฝงภายใน
 - e แทน ค่าความคาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้
- สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรแฝง/ตัวแปรสังเกตได้

- MAS แทน คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- LMO แทน แรงจูงใจในการเรียน
- GSF แทน การกำหนดเป้าหมายในอนาคต
- SSF แทน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
- LEA แทน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

EST	แทน	การเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
CUR	แทน	ความอยากรู้อยากเห็น
ATT	แทน	ความตั้งใจ
CRE	แทน	การกล้าคิดริเริ่ม
EFF	แทน	ความเพียรพยายาม
SEA	แทน	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
REA	แทน	การมีเหตุผล
POS	แทน	ความเป็นไปได้ที่จะกระทำ
SEF	แทน	ความเชื่อมั่นในพลังความสามารถแห่งตน
GOA	แทน	เป้าหมายกำหนดแนวทางกระทำ
IMP	แทน	ความสำคัญของเป้าหมาย
SPG	แทน	ความเฉพาเจาะจงของเป้าหมาย
EMO	แทน	การสนับสนุนทางด้านอารมณ์
INF	แทน	การสนับสนุนทางด้านความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
TAN	แทน	การสนับสนุนทางด้านสิ่งของหรือบริการ
MOD	แทน	การให้รูปแบบการสอน
PRA	แทน	การให้ฝึกปฏิบัติ
CON	แทน	การให้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ